

Автор	Визначення
Л.І. Михайлова	«Дозвілля – це сукупність занять, що виконують функцію відновлення фізичних і психічних сил людини. Воно включає в себе заняття, пов’язані із споживанням культурних цінностей, а також заняття, пов’язані з відпочинком і розвагою, випадкові заняття без цілей, бажань і потреб» [6, с. 201].

Список використаних джерел:

1. Аристотель. Сочинения: В 4-х т. Т. 4 / Аристотель // Пер. с древнегреч.; Общ. ред. А. И. Доватура. – М. : Мысль, 1983. – 830 с.
2. Гордон, Л. А. Человек после работы. Социальные проблемы быта и вне рабочего времени / Гордон, Л. А., Клопов Э. В. – М. : Наука, 1972.
3. Дробинская Е. И. Свободное время и развитие личности // Дробинская Е. И., Соколов Э. В. – СПб., 1983.
4. Дюмазедье Ж. Р. Труд и досуг (в «Трактате по социологии труда») / Дюмазедье Ж. Р., 1962.
5. Минц Г. И. Свободное время: желаемое и действительное / Минц Г. И. – М., 1978. – 64 с.
6. Михайлова Л. И. Социология культуры / Михайлова Л.И. – М. : Гранд, 1999. – 332 с.
7. Орлов Г. П. Свободное время: условия развития человека и мера общественного богатства / Орлов Г. П. – Свердловск, 1989. – 176 с.

Науковий керівник: к. е. н., доцент В. А. Красномоєць

СПЕЦІАЛІЗОВАНІ ЗАСОБИ РОЗМІЩУВАННЯ В УКРАЇНІ

О. С. Голоднюк

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Важливою структурною складовою санаторно-курортної сфери, зокрема її інфраструктурною частиною, відповідно до Загального положення, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 805 від 11.07.2001, є санаторно-курортні заклади, головна ознака яких полягає у «наданні медичних послуг і застосуванні різноманітних профілактично-оздоровчих реабілітаційних методик, що поєднують активні форми відпочинку, заняття спортом, дієти, лікувально-профілактичні процедури з інтенсивним використанням природних лікувальних ресурсів» [5].

Санаторно-курортні заклади поділяють [1] на спеціалізовані (санаторії, санаторії-профілакторії, курортні поліклініки, бальнеолікарні, грязелікарні, реабілітаційні центри), в яких функція санаторно-курортного лікування, профілактики, оздоровлення первинна, основна, базова, та загальнооздоровчі (пансіонати, будинки відпочинку, бази відпочинку), де ця функція – вторинна, неосновна, другорядна.

У зв’язку з удосконаленням і приведенням до міжнародних стандартів статистичної звітності із 2011 р. в Україні дані щодо санаторно-курортних і оздоровчих закладів тепер знаходяться у підрозділі «Спеціалізовані засоби розміщування» розділу «Коллективні засоби розміщування в Україні» [2].

Аналіз статистичних даних [2, 3, 6] засвідчує, що у період із 1990 р. по 2015 р. простежується стійка тенденція до зниження кількості та місткості спеціалізованих засобів розміщування (санаторно-курортних і оздоровчих закладів) в Україні (рис. 1).

Зважаючи на загальну кількість санаторно-курортних закладів країни та динаміку розвитку кількісних показників інфраструктури в розрізі регіонів у період із 2000 р. по 2005 р. [4], можна виділити три основні тенденції. На основних морських курортах відмічається хоча і не така різка, але впевнена тенденція до зростання як кількості закладів, так і кількості місць у них. Більшу частину регіонів вирізняє певна

стабільність із незначною тенденцією до зменшення кількості закладів і місць у них. Хоча, кількість місць може скорочуватися в результаті реконструкції об'єктів і покращення якості послуг. У той же час явно видно, що у ряді регіонів, які знаходяться навколо найбільших міст країни – Київ, Донецьк і Дніпропетровськ – кількість рекреаційних закладів скорочувалась стрімкими темпами. Ті, хто знайомий із реаліями сучасного українського життя, можуть зробити висновки про те, що санаторії та бази відпочинку, які «випали» із статистики, просто трансформувались у котеджні проекти або великі заміські приватні садиби. Саме в цих містах у першу чергу з'явився відповідний попит і знайшлися гроші для інвестування у такі проекти. Ймовірно, процес їх приватизації не приніс будь-які суттєві кошти ні у державний, ні у місцевий бюджети.

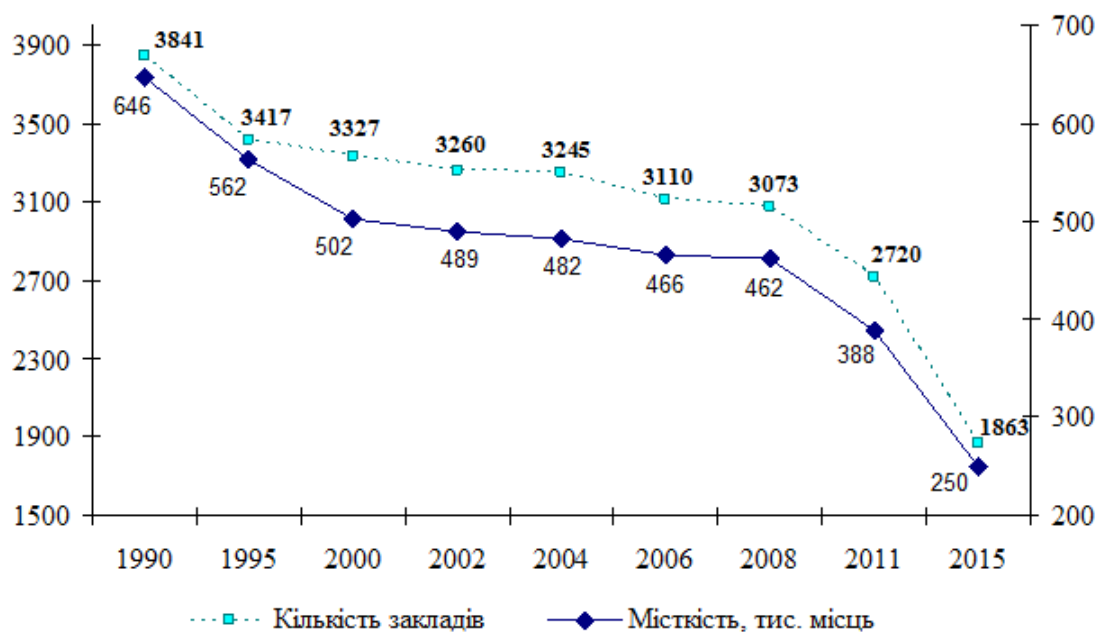

Рис. 1. Динаміка кількості і місткості спеціалізованих засобів розміщування (санаторно-курортних і оздоровчих закладів) України у 1990–2015 рр. (за матеріалами [2, 3, 6])

У розрізі регіонів України на статистичні дані 2015 р., крім зазначених процесів, суттєво негативно вплинули окупація Російською Федерацією АР Крим та її військові дії на Сході України – у Донецькій та Луганській областях (табл. 1).

Таблиця 1

Кількість і місткість спеціалізованих засобів розміщування (санаторно-курортних і оздоровчих закладів) по регіонах України
(за матеріалами [2, 3, 6])

Регіони	Кількість закладів			Місткість, місць		
	2000 р.	2009 р.	2015 р.	2000 р.	2009 р.	2015 р.
АР Крим	537	580	х	124239	123903	х
Вінницька	31	30	24	5898	5808	5050
Волинська	84	67	73	4389	4062	4110
Дніпропетровська	236	145	114	27419	19858	17390

Регіони	Кількість закладів			Місткість, місць		
	2000 р.	2009 р.	2015 р.	2000 р.	2009 р.	2015 р.
Донецька	521	353	95	64628	49642	11532
Житомирська	33	22	19	4888	2603	2221
Закарпатська	65	60	55	6913	6078	7463
Запорізька	189	195	225	33859	29270	29091
Івано-Франківська	41	36	30	4670	3767	3609
Київська	207	134	95	29025	20767	16435
Кіровоградська	34	39	26	2790	2674	1862
Луганська	144	88	4	12815	6130	255
Львівська	148	114	58	23878	18810	15869
Миколаївська	172	169	221	29476	27647	28910
Одеська	338	434	397	49361	54140	48981
Полтавська	50	42	34	7558	6341	5561
Рівненська	40	23	13	3388	3149	2175
Сумська	55	27	21	4848	3277	2239
Тернопільська	18	18	11	2467	2175	1713
Харківська	79	96	69	12140	12117	9779
Херсонська	127	236	189	31315	36346	25390
Хмельницька	21	17	17	2060	1941	1877
Черкаська	80	63	44	6509	6486	5107
Чернівецька	16	11	7	1578	1282	930
Чернігівська	61	42	22	5558	5066	2840
Разом	3327	3041	1863	501669	453339	250389

Загальна тенденція щодо зменшення кількості та місткості спеціалізованих засобів розміщування (санаторно-курортних і оздоровчих закладів) зберігається і в розрізі регіонів України для більшості із них. Виключення становлять Закарпатська (місткість у 2015 р. зросла до 7463 місць), Запорізька (кількість закладів збільшилась із 189 у 2000 р. до 225 у 2015 р.) та Миколаївська (кількість закладів збільшилась із 172 у 2000 р. до 221 у 2015 р., а місткість – із 27647 у 2009 р. до 28910 у 2015 р.) області.

Список використаних джерел:

1. Новикова В.І. Санаторно-курортна сфера: інфраструктурна складова, стан розвитку в Україні / В.І. Новикова // Географія та туризм : наук. зб. – 2011. – Вип. 16. – С. 93–101.
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
3. Регіони України : статист. зб. – К., 2010. – 368 с.
4. Санаторно-курортные и оздоровительные учреждения Украины: основные показатели деятельности в 2000–2005 годах // Гостиничный и ресторанный бизнес. – 2006. – № 4. – С. 93–96.
5. Смаль І.В. Основи географії рекреації і туризму. – Ніжин : Вид-во НДПУ ім. М. Гоголя, 2004. – 264 с.
6. Статистичний щорічник України за 2009 рік / за ред. Осауленка О.Г. – К. : Консультант, 2010. – 571 с.

Науковий керівник: к. геогр. н., доцент В. І. Новикова

ДЕРЖАВНА ПРОГРАМА «ЗОЛОТА ПІДКОВА ЧЕРКАЩИНИ» – ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТУРИСТСЬКОЇ ГАЛУЗІ В ЧЕРКАСЬКІЙ ОБЛАСТІ

С. Ю. Горбанець

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Мета – розкрити роль і значення державної Програми «Золота підкова Черкащини» у відновленні, збереженні та популяризації пам'яток історії, культури, природи і заповідників, як основи для перспективного розвитку індустрії туризму в Черкаській області.

У «Загальній частині» Програми відмічалось, що з Черкащиною пов'язано багато важливих подій вітчизняної історії, життя і діяльність видатних особистостей України. Територія регіону з найдавніших часів заселена людьми. Найбільш відомою серед археологічних культур є трипільська (IV ст. – середина III тис. до н.е.), яка за своїм рівнем не поступалася розвинутих цивілізаціям стародавнього світу. Землі Черкащини відіграли важливу роль у становленні Київської Русі (IX–XII ст.). Міста-фортеці Канів, Корсунь, Воїнь, Родень і Заруб одночасно були ремісничо-торговельними і культурними центрами держави. На Черкащині зародилося українське козацтво, яке стало впливовою суспільно-політичною силою.

У середині XVII ст. на Черкащині розгорнувся гайдамацький рух, що досяг своєї кульмінації у 1768 р., коли вибухнуло національно-визвольне повстання Коліївщина [1, с. 38].

Черкащина – батьківщина видатного державотворця Б. Хмельницького і велетня духу українського народу Т. Шевченка. Серед уродженців краю – відомі українські письменники І. Нечуй-Левицький, М. Старицький, композитори С. Гулак-Артемівський, К. Стеценко, О. Кошиць, вчені М. Максимович, Л. Симиренко, воєначальники І. Черняхівський, К. Дерев'янка. Тут жили і творили А. Кримський, В. Симоненко та багато інших письменників і поетів.

На території Черкаської області розташовано 9266 пам'яток історії і культури, які перебувають на державному обліку, з них 85 – національного значення. Пам'ятки, що мають особливу культурну та історичну цінність, є об'єктами національного історико-культурного заповідника «Чигирин» у м. Каневі. Шевченківського національного заповідника, Національного історико-культурного заповідника «Батьківщина Тараса Шевченка», державних історико-культурних заповідників: «Корсунь-Шевченківський», «Кам'янка», «Трахтемирів» і «Трипільська культура», державного історико-архітектурного заповідника «Стара Умань». До Списку історичних міст України включено 13 населених пунктів області.

Програма була спрямована на те, щоб зберегти значну частину пам'яток, які піддавалися руйнуванню. Було прийнято рішення збільшити обсяг невідкладних ремонтно-реставраційних робіт. Удосконалити систему обліку використання, реставрації і музеєфікації пам'яток.

Виконання Програми відбувалося у два етапи. На першому етапі (2006 р.) передбачалося підготувати науково обґрунтовані пропозиції щодо збереження та використання пам'яток, провести наукові дослідження і виготовити необхідну науково-проектну документацію, визначити пріоритети у роботі, пов'язаній з відродженням та розвитком історичних і культурних центрів;